

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการทำงานของสมอง เพื่อการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นต่อไป การที่เด็กๆ จะมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ดี ก็จะทำให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นตัวของตัวเอง และชอบที่จะเรียนรู้ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเมื่อเด็กประสบผลสำเร็จในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะเป็นแรงจูงใจให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จนเกิดเป็นทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เขาต้องเผชิญได้อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาการด้านการคิดของคนเรานั้น เริ่มตั้งแต่แรกเกิด ตั้งแต่การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การชิมรส การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น และการสัมผัสผ่านทางผิวหนัง ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ไป กระตุ้นการทำงานของสมอง สมองจะส่งกระแสไฟฟ้าผ่านเส้นใยของเซลล์ประสาทที่มีการแตกแขนงอย่างมากมาย ทำให้เกิดการรับรู้ การตอบสนองและการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ มากเท่าไร สมองยิ่งเจริญเติบโตมากขึ้น การคิดเป็นพัฒนาการของสมองที่ต้องได้รับการกระตุ้นตั้งแต่ออยู่ในท้อง และเมื่อเด็กคลอดออกมาแล้ว การได้รับการกระตุ้นสมองอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมโยงต่างๆ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่แรกเกิด เด็กจะพยายามร้องเมื่อไม่สบาย เมื่อหิว เมื่อร่างกายเปียก และเข้าหาคนที่ให้ความรักความอบอุ่น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะร้องตอบสนองเมื่อมีความเจ็บปวด ไม่พอใจ เมื่อพอใจก็จะแสดงออกด้วยการหัวเราะหรือยิ้ม

(จารุทัศน์ วงศ์ข้าหลวง, 2555: ออนไลน์)

ทักษะการคิดวิเคราะห์เบื้องต้นมีอยู่แล้วในตัวเด็กแต่ละคน จะมีมากมีน้อยก็ขึ้นอยู่กับลักษณะทางพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม การดูแลเลี้ยงดูของพ่อแม่ และพรสวรรค์ที่แต่ละคนได้รับพร้อมกับการเกิดมาเป็นมนุษย์ปัญหาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในเด็กค่อนข้างซับซ้อน และอาจต้องใช้การสังเกตร่วมกันไปกับพัฒนาการด้านอื่นๆ ผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กอาจต้องสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะต่างๆ ดังนี้ เด็กมีการพัฒนาการทางร่างกายที่ไม่เป็นไปตามวัย ค่อนข้างช้า หรือเด็กยังคงมีพฤติกรรมเหมือนทารกทุกอย่างที่เรียนอยู่ระดับอนุบาลแล้วเด็กขาดทักษะในการสื่อสาร หรือมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ โดยไม่สามารถที่จะคิดเชื่อมโยงในการสร้างประโยคสื่อสารง่ายๆ ได้ พูดไม่ชัด หรือไม่พูดเลยเด็กมีทักษะระดับต่ำในการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ และมีทักษะการช่วยเหลือตนเอง รวมถึงทักษะดูแลตนเองตามวัยในระดับต่ำเด็กไม่สามารถใช้ความคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงในการจับคู่รูปทรง ประเภท และสีของสิ่งของได้ ไม่สามารถแยกความเหมือนและความต่างของสิ่งของได้ รวมไปถึงไม่สามารถเข้าใจและใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนได้

(ศศิภา จงรักโชคชัย, 2561: ออนไลน์)

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันมีนักการศึกษาให้ความสนใจในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เป็นจำนวนมาก เช่น ประจักษ์ เอนกฤทธิมงคล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัยโดยชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1). การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัย ภาพรวมจากการใช้แบบฝึกชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุด มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 80 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 20 2). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100 3). ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ 83.20/100 การคิดวิเคราะห์เป็นการเรียนรู้โดยสัมพันธ์กับการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และด้านสังคม การคิดเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกๆ ด้านทุกคนควรได้รับการประเมินและส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- จารุทัศน์ วงศ์ข้าหลวง. (2555). วิเคราะห์เป็น แก้ปัญหาได้...สร้างได้ตั้งแต่เล็ก. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.familyweekend.co.th/articles/>.
- ศศิภา จงรักโชคชัย. (2561). การขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ (Lack of Critical Thinking). สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2561 จาก <http://taamkru.com/th/>.
- ประจักษ์ เอนกฤทธิ มงคล. (2560). การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัยโดยชุดกิจกรรม. วิทยานิพนธ์ (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.